

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-615-7-46>

**ADMINISTRATIVE AND LEGAL MECHANISM FOR ASSESSING  
THE GENDER IMPACT OF DECISIONS OF PUBLIC  
ADMINISTRATION ENTITIES IN UKRAINE**

**АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ ОЦІНЮВАННЯ  
ГЕНДЕРНОГО ВПЛИВУ РІШЕНЬ СУБ'ЄКТІВ ПУБЛІЧНОГО  
АДМІНІСТРУВАННЯ В УКРАЇНІ**

**Poliushko A. V.**

*External Postgraduate Student,  
Scientific Institute of Public Law  
Kyiv, Ukraine*

**Полюшко А. В.**

*здобувач  
Науково-дослідний інститут  
публічного права  
м. Київ, Україна*

Розвиток демократичної, правової та соціальної держави зумовлює необхідність постійного вдосконалення механізмів прийняття управлінських рішень суб'єктами публічного адміністрування. Однією з фундаментальних засад сучасного державного управління є принципи забезпечення рівності прав і можливостей людини незалежно від статі, що безпосередньо впливає зі статей 3, 21 та 24 Конституції України [1]. Проте у сучасних умовах недостатнім є лише формальне закріплення принципу рівності. Значно важливішим стає створення ефективних адміністративно-правових механізмів, які дозволяють ще на етапі підготовки управлінських рішень прогнозувати їх можливий вплив на різні соціальні групи та своєчасно усувати потенційні прояви дискримінації.

Світова практика державного управління останніх десятиліть демонструє поступовий перехід від формальної рівності до концепції гендерного мейнстримінгу, відповідно до якої питання забезпечення рівних прав інтегруються практично у всі напрями діяльності органів публічної влади. Такий підхід підтримується міжнародними стандартами, насамперед Конвенцією ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (CEDAW), Пекінською декларацією та Платформою дій, а також Хартією основоположних прав Європейського Союзу. Саме тому оцінювання гендерного впливу управлінських рішень сьогодні розглядається як один із важливих інструментів належного врядування та якісної адміністративної діяльності.

Правову основу адміністративно-правового механізму оцінювання гендерного впливу в Україні становить насамперед Закон України

«Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» від 08.09.2005 № 2866-IV, який визначає державну політику у сфері забезпечення гендерної рівності, закріплює компетенцію органів державної влади та встановлює обов'язковість урахування принципу рівності жінок і чоловіків під час реалізації державної політики [2]. Важливим елементом цього механізму є також Закон України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні» від 06.09.2012 № 5207-VI, який визначає загальні засади недискримінації та створює універсальні правові гарантії рівності для всіх учасників публічно-правових відносин [3].

Особливого значення в контексті досліджуваної теми набуває Закон України «Про правотворчу діяльність» від 24.08.2023 № 3354-IX, який суттєво модернізував підходи до підготовки нормативно-правових актів та орієнтував правотворчий процес на застосування сучасних механізмів аналізу впливу майбутніх правових рішень. Зазначений Закон створює необхідні передумови для системного впровадження оцінювання гендерного впливу як одного із напрямів комплексної оцінки проєктів нормативно-правових актів [4].

Центральне місце у практичній реалізації адміністративно-правового механізму оцінювання гендерного впливу рішень суб'єктів публічного адміністрування займає Постанова Кабінету Міністрів України «Питання проведення гендерно-правової експертизи» від 28.11.2018 № 997, якою затверджено Порядок проведення гендерно-правової експертизи. Саме цей документ визначає мету, принципи, суб'єктів, процедуру та результати проведення відповідної експертизи. Вказаний Порядок встановлює, що гендерно-правова експертиза здійснюється щодо законодавства та проєктів нормативно-правових актів з метою забезпечення їх відповідності міжнародним стандартам у сфері забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків, а також недопущення прийняття нормативно-правових актів, які можуть містити дискримінаційні положення [5]. Крім того, саме Постанова № 997 вперше прямо передбачила необхідність здійснення оцінки гендерного впливу проєкту нормативно-правового акта із зазначенням того, яким чином відповідний проєкт впливатиме на представників обох статей [5].

Важливим елементом адміністративної процедури виступає Інструкція щодо інтеграції гендерних підходів під час розроблення нормативно-правових актів, затверджена наказом Міністерства соціальної політики України від 07.02.2020 № 86. Вона деталізує практичний алгоритм проведення гендерного аналізу, визначає порядок виявлення можливого прямого або непрямого впливу проєктів нормативно-правових актів на жінок і чоловіків, а також пропонує

методологію формування обґрунтованих висновків щодо необхідності внесення відповідних змін до проектів рішень [6]. Таким чином, саме адміністративна процедура підготовки нормативно-правового акта доповнюється окремим етапом оцінювання його гендерного впливу.

Не менш важливу роль відіграють Методичні рекомендації Міністерства юстиції України щодо проведення гендерно-правової експертизи нормативно-правових актів, які конкретизують порядок застосування критеріїв оцінювання, визначають перелік нормативних актів, що використовуються під час експертизи, та забезпечують уніфікацію адміністративної практики всіх суб'єктів публічного адміністрування.

З позиції адміністративного права оцінювання гендерного впливу доцільно розглядати як окрему стадію адміністративної діяльності суб'єкта публічного адміністрування, що передує прийняттю нормативно-правового рішення. Його зміст полягає у комплексному аналізі прогнозованих соціальних, економічних, управлінських та правових наслідків майбутнього рішення для різних груп населення. Такий підхід дозволяє забезпечити реалізацію принципів законності, пропорційності, рівності, обґрунтованості, відкритості та належного врядування.

Разом із тим сучасний адміністративно-правовий механізм ще не можна вважати повністю сформованим. Переважна більшість процедур оцінювання гендерного впливу сьогодні стосується саме проектів нормативно-правових актів, тоді як значна кількість індивідуальних адміністративних актів, стратегічних програм, державних політик, цифрових сервісів та управлінських рішень органів виконавчої влади фактично не проходять аналогічної оцінки. Це свідчить про необхідність подальшого нормативного розширення сфери застосування відповідного інституту.

Перспективним напрямом розвитку видається цифровізація процедури оцінювання гендерного впливу. Використання інформаційно-аналітичних систем та технологій штучного інтелекту може значно підвищити ефективність аналізу великих масивів статистичних даних, своєчасно виявляти потенційні ризики дискримінації та формувати обґрунтовані рекомендації для розробників нормативно-правових актів. При цьому остаточне рішення щодо результатів експертизи повинно залишатися за уповноваженими посадовими особами, що повністю відповідає принципам верховенства права та юридичної відповідальності.

Отже, адміністративно-правовий механізм оцінювання гендерного впливу рішень суб'єктів публічного адміністрування являє собою комплекс взаємопов'язаних правових норм, адміністративних процедур, організаційних інструментів та експертних методик, спрямованих на забезпечення реалізації принципу рівних прав і можливостей жінок

і чоловіків під час здійснення публічного управління. Його нормативну основу становлять Конституція України, Закони України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні», «Про правотворчу діяльність», Постанова Кабінету Міністрів України від 28.11.2018 № 997 та підзаконні нормативні акти Міністерства соціальної політики України і Міністерства юстиції України. Подальший розвиток цього механізму повинен бути пов'язаний із поширенням оцінювання гендерного впливу не лише на нормативно-правові акти, а й на всі стратегічні управлінські рішення суб'єктів публічного адміністрування, запровадженням сучасних цифрових технологій аналізу та удосконаленням адміністративних процедур забезпечення гендерної рівності відповідно до європейських стандартів.

### Література:

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. Дата оновлення: 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків: Закон України від 08.09.2005 № 2866-IV. Дата оновлення: 19.12.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15#Text>
3. Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні: Закон України від 06.09.2012 № 5207-VI. Дата оновлення: 30.05.2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5207-17#Text>
4. Про правотворчу діяльність: Закон України від 24.08.2023 № 3354-IX. Дата оновлення: 19.04.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3354-20#Text>
5. Питання проведення гендерно-правової експертизи: постанова Кабінету Міністрів України від 28.11.2018 № 997. Дата оновлення: 21.07.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997-2018-п#Text>
6. Про затвердження Інструкції щодо інтеграції гендерних підходів під час розроблення нормативно-правових актів: наказ Міністерства соціальної політики України від 07.02.2020 № 86. Дата оновлення: 13.03.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0211-20#Text>